

ЦЕНТРАЛНА ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ

Обществен съвет

ПРОТОКОЛ

№ 10

На 10 юни 2014 г., вторник, се проведе заседание на Обществения съвет.

На заседанието присъстваха: Емилия Друмева, Михаил Мирчев, Даниел Стоянов, Галина Асенова, Божидар Василев, Антоанета Цонева, Ивайло Цонев и Йорданка Бачева.

Заседанието беше открито в 14,10 ч. и ръководено от Емилия Друмева – председател на Обществения съвет.

* * *

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА

Колеги, предлагам да дадем думата на Даниел Стоянов за неговия доклад относно извършеното наблюдение на избирателните секции, открити в местата за задържане и лишаване от свобода на изборите за членове на Европейски парламент от Република България, проведени на 25 май 2014 г. Аз лично го прочетох, много ми беше интересно. Имам и някои въпроси.

Тази сутрин ви изпратих на мейлите, не знам колко от вас успяха да го разпечатат, един малък текст за изборната администрация в областните администрации, което споделих миналия път. Ако решим да изпращаме на ЦИК докладите на порции, можем да го направим.

Това е един изключително подробен и подреден доклад, който дава много добра и ясна картина.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Преди да започна обаче искам да взема отношение по въпроса, който поставихте – дали ще изпращаме на ЦИК докладите на порции или обобщено. Явно идва летния период, разредени са заседанията. Обещанието от страна на ЦИК беше след изборите, когато не са толкова натоварени, да се обърне повече внимание, сега пък виждам, че имат нужда от почивка.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: А в края на септември се очертават избори.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Това е ад за нас.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това пък е нещо, което отново възпроизвежда дежавю-то. Ние си пишем препоръки и становища, обаче няма никакъв ефект.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма и физическо време да се огледат, да се осмислят, камо ли нещо да се подготви да се промени.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Реално погледнато, ако ние направим нещо значително и излезем със становище, те юни трябва да го обсъждат, а няма да се съберат.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: А има и нещо друго: самото законодателство очевидно много трудно ще се промени преди предсрочните избори, което ни поставя всички пред огромно предизвикателство – при вече отчетени много сериозни проблеми с тези наблюдатели.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тоест, по стария ред, по действащия, който съществува, въпреки констатациите, въпреки препоръките, да ги правим по стария Кодекс.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Кой ще промени Изборния кодекс? Аз не вярвам това да се случи при това състояние на парламента в момента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма пречка парламента да гласува решение и да работи, но няма воля.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Моето опасение е, че това няма да стане, за съжаление. Може би тези констатации ще бъдат още по-важни с оглед да има поне някакви практики. Ако не законодателни промени, поне някакви неща в движение да се оправят.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Мисля, че до края на юли парламентът ще работи. Това не е толкова малко време, има месец и половина.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Споделям опасенията си.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е, и аз ги споделям. Но все пак е месец и половина. Аз затова казах „на порции”, защото може на едно следващо заседание на ЦИК, не знам за кога е насрочено...

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: За 12 юни.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако има дадем една порция препоръки, може малко да се занимаят.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Доколкото разбрах ЦИК е забелязала сериозни пропуски в сегашното законодателство и също готвят редица предложения за промени, които те да предложат на парламента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това също е тяхна функция.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Поне така казаха някои от членовете, когато обикалях за машините преди изборите. Това може би е хубаво, ако действително е така.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Според Изборния кодекс те имат и задача да изготвят анализ.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма срок.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Те издават Бюлетин за изборите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Думата „анализ“ не си спомням, но цялостното им контролно и методическо ръководство предполага и една равностметка след проведени избори.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Мисълта ми е, че за първи път в закона се записа това изрично.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още по-добре.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Според мен няма да има възможност за никакви законодателни промени.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: В това състояние, което е в момента, аз не виждам как ще се проведат парламентарни избори. Тук ще стане война просто. Никакъв капацитет няма. Може да се запише в протокола – това ми е позицията. Ако ЦИК не приеме някаква политика, в която да смени поведението си, за да поражда някакво доверие, мисля, че на парламентарни избори ще има много сериозен проблем. Не може стенограмите от заседанията да не са публични. Не може да не може да се проследи кой как е гласувал. Това е абсурд.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Просто онлайн гледаме, а след това не можем да го видим на стенограма.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Аз целия си живот да посветя на това да гледам заседанията на ЦИК, физическото време не ми стига да го гледам на запис, да го гледам онлайн. Плюс това не мога да разбера кой как гласува.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: По повод на Вашата бележка, Даниел, че осъществява контрол – идеалното е да систематизираме нещо, да им го представим като книжно тяло, но ще имат ли време да се занимават с това? Или да хващаме време в отделни заседания, на които да могат да ни обърнат внимание и да се занимават с наши констатации и препоръки?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Извинявайте, че Ви прекъсвам, но те на готови предложения за становища не ни обърнаха внимание...

ГАЛИНА АСЕНОВА: Ние нали предния път някакви препоръки правихме.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, точно във връзка със съдържанието и с книгата.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Те стигнаха до фазата обсъждане, но не е вземано решение, дори протоколно.

Аз лично изказвам мнение, че съм много обезсърчен от бъдещата работа на ЦИК, нашето взаимодействие с ЦИК и въобще следващи поредни извънредни парламентарни избори.

Само няколко думи, за да не отнемам от вашето време, аз съм го пуснал по мейлите на всички след редакциите, но държа да отбележа, че написаното в доклада е мнение, което касае единствено и само асоциацията, а не и Обществения съвет.

Това, което е интересно, е, че лично на мен ми направи много неприятно впечатление съществуващите вече сериозни предпоставки и основания за неравнопоставеност в третирането на лица от една и съща категория неравностойни групи. Не може в затворите всички избиратели, вписани в списък да бъдат допуснати до гласуване, а в същото време в арестите, където има и много по-малко на брой избиратели, това да продължава да се случва.

Основният извод е, че продължаващата липса на каквато и да е заинтересованост на членовете на секционните избирателни комисии да присъстват на обучение, създава и предпоставка за доста нередности в самия изборен процес.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това са служители на МВР, нали?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, секционните избирателни комисии.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секционните в следствения арест не са ли от служители на МВР?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Само да поясня. Това е организация на вот в контролирана среда, където има два субекта. От едната страна

са администрацията на затворите с териториалните им поразделения, но те имат определен ангажимент. Техният ангажимент е да доведат до изборното помещение гласоподавателите. И 48 часа преди това съответно да направят избирателни списъци. Но в изборния ден организацията и провеждането на изборите е задължение на членовете на секционните избирателни комисии.

Какво друго ми направи впечатление? Не знам дали си спомняте на Гражданския борд, когато казахме за тези 125 лица от следствения арест на „Г.М. Димитров” – Националната следствена служба, където не бяха допуснати, тази година цялата комисия е сменена, няма недопускане, но за сметка на това имаме 60 декларации за отказ от гласуване, които са предварително подписани предишния ден. Този път самата администрация на затворите направи нещо, което за мен е абсолютно нарушаване на конституционно право. С тези декларации, ако някой избирател си промени желанието в деня на изборите, те казват: „Ти вчера нали подписа декларация, няма да те водим”.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Само, ако разрешиш, един въпрос, защото аз обстойно го прочетох. Поздравления! Точно там ми е въпросът – на какъв нормативен акт се основава тази администрация, за да попълни тези решения от задържани граждани? Защото аз не съм виждала някъде в някой нормативен акт попълване на тази декларация.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това си е решение на ръководителя на ареста еднолично. Така, както разбрах, тази година е бил заместник-началникът на Ареста, не е същият, който беше миналата година – началникът.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Секционната комисия не са ли служители от ареста?

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Самата администрация. Моят въпрос беше същият.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Членовете на секционната избирателна комисия са външни.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Съвсем външни? Те може да са предложени, но не са ли от администрацията?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, не са от администрацията.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Откъде ги намират?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това са си секции, предложени от партиите. Те са външни за системата. Това е интересното, че влизат външни за системата хора. Те не са запознати с порядките вътре в самата система. И тук се получава една колизия. Служителите от затворите си казват: „Това трябва да е така”, а членовете на секционната избирателна комисия казват: „Тук трябва да е така”. Реално погледнато тези материали, които трябва да се слагат отвън на изборното помещение за листи, ред на гласуване и други рекламни информационни материали, не се слагат. Лично аз съм виждал вътре как се гласува. Това прави безпредметна цялата работа при тях, защото обикновено те ги довеждат, държат ги някъде отпред на вратата – кой видял, кой не видял... Дали са ги довели по пет, дали са ги довели по един – всеки арест или затвор си има различна практика.

До момента в затворите, тъй като те са имали зевзеци, които са завеждали дела защо не им е осигурено правото да гласуват, практиката е отказът да става пред член на секционната избирателна комисия. Масовото е в арестите. Но, за съжаление, царят дава, пъдарят не дава – всеки има право да си реши какво да направи.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Как е установен този отказ?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: С писмена декларация.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Има ли такава възможност в Изборния кодекс?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, не го пише.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: По същата логика може административните ръководители на болници и други ведомства, които в изборния ден са на работа, да ги задължат да си попълват такива декларации за отказ? Администрацията решава, че служителите ще си попълнят декларация, че се отказват да гласуват.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Тази декларация е без правно значение, без правна стойност. Аз не мога да подпиша декларация, че няма да гласувам, че се отказвам и да ми забранят да отида да гласувам. Проблемът в тези места е, че всичко е по режим. Там не можеш да се движиш свободно и да кажеш: секцията се открива в толкова часа, аз ще гласувам в толкова.

И с оглед да си спестят неприятностите и излишните движения по осигуряване придвижването на арестантите, те казват: Кой иска да гласува? – Аз няма да гласувам. – Добре, ето ти една декларация, пиши, че няма да гласуваш. И това го правят, като си мислят, че ако евентуално лицето подаде някаква искова молба за нарушено право, те с това ще кажат на съда: ти си се отказал.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Но не съществува такава норма.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Колеги, казах – това е парадоксен случай. Това не е правилно. От една страна, те са длъжни да осигурят достъпа на избирателите до изборното помещение. Какво става между избирателя и изборното помещение не е тяхна работа и те не могат да събират предварително декларации. Това е.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вие хубаво правите и аз лично подкрепям изцяло, че такава измишльотина е посегателство към личната сфера и волята на избирателя предварително да подпише декларация, че няма да гласува. Няма никакво нормативно основание, така че трябва да се преустанови.

Аз имам един принципен въпрос – това намаление на бройката минимум необходима за формиране на секция с 10 души само, какво показва практиката? Удачно ли е? Нали казваме, че по-

лесно ще сформират секциите? Но аз си поставям въпроса: 10 души подават бюлетини, 9 са за една партия, една е за друга. Много е малка средата. Още повече една среда, в която отношенията са особени. Дали този минимум 10 не е прекалено нисък?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Лично за мен е висок. От гледна точка на пълната гаранция на конституционно гарантирано право за мен този праг е висок. И пет човека са достатъчни. Защото в момента, специално в моята сфера, в хипотезата на най-малък брой задържани лица с мярка за неотклонение „задържане под стража“ от 7 години насам. Аз съм ги изчислявал. Въпреки всичко процентът на тези, на които не им е била осигурена възможността си да упражнят правото си на глас, поради това, че са държани в арест в малки населени места, е съществено. Дори ако говорим, че на 236 лица не е била осигурена възможността да гласуват на тези избори, а на предишните – 410. С оглед на по-високата популация на задържани на предишните избори, в сравнение с тази, не е почти нещо. Това го правят, буквално защото ги мързи, това им е натоварване.

Другото, което на мен лично ми стана интересно, е високият брой на дописаните. За първи път имаме 142 лица, дописани в изборния ден в секциите. И в един момент не можем да кажем по резултатите на гласуването какво става – дали това е вот на арестанти и задържани, или има и на външни лица? Откъде дойдоха 142 вписани в ареста?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това не може ли да се засече като арестувани лица?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз съм засякъл. Реалната бройка на арестуваните съм ги дал, защото аз ги имам. Тези 142 дописани не са арестувани в същия ден.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не може ли да се проследи дали в този ден те са били в ареста?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, не може. Не може да бъде проследено, защото от някъде аз знам, или дават информация: тук гласуването приключи, сега ще гласуват осем лица, които са на смяна в ареста. Можем да правим дребни изводи в смисъл колко застъпници и наблюдатели има, и членове на СИК, плюс евентуално вписани лица, които са от администрацията на затворите.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Даже има парадокс – в Ямбол гласувалите в ареста са 7, а дописаните са почти два пъти повече – 13. На мен ми направи впечатление.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Декларациите, които се прилагат към списъка позволяват проследяването.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ако е дописан няма декларация.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: С бележка за гласуване на това място има декларация.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това са арестанти.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Във Велико Търново 4 арестанти са гласували и шест дописани.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: На предишните избори, които сме наблюдавали, имаше дописване под черта. Това бяха само избиратели, които в същия ден е трябвало да бъдат включени в списъка, но не са били включени. Тези под черта тогава бяха само двама за всичките 1500 човека, което означава, че те са били вътре в мястото в деня. И то в затвора.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това имах предвид. А тези сега откъде идват?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Допълнително вписване в избирателния списък. Те идват от РИК – наблюдатели, членове на секционни избирателни комисии и надзорно-охранителен състав в деня на избори, който е гласувал в тези секции.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Който е на смяна.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: И това изрично съм го казал. За мен те нямат право да гласуват там. Те не попадат в чл. 233.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Тоест, да си отидат на адреса си да гласуват. Как ще напуснат служебното си място, като са надзиратели?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Те им правят разписание на смените. В съответния ден единия си тръгва по-рано, а другият идва по-късно, правят някакви смени, в които им осигуряват възможност от четири часа, където могат да гласуват.

Сега на тези избори се показва, че анархията си продължава, в тези места може да става каквото иска и както си иска.

Още интересни факти – откриване в 8,55 часа, откриване в 9,38 ч. и в същото време в 8,00 ч. ЦИК официално съобщава: „Всички избирателни секции са открити на територията на страната и гласуването е започнало”.

Аз го пиша това в препоръките. Това, че виждам, че нещо става пред очите ми в 10 без 20...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Изнасяйте ги тези факти. Имахме пресконференция, хубаво е пак да имаме, като имаме известна готовност с материали. На това си струва да се обърне внимание.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз изрично съм извел това като извод и като препоръка. Няма смисъл. Те кого лъжат?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Още повече, че може да има и обективни причини. Защо трябва да минава под общата шапка, че всички са отворени?

Виждаме и колегата Новиков тук споменат.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Той свърши работа в ареста на Националната следствена служба. Той ми докладва, че има

задържано лице с постановление на Прокуратурата от 23 февруари. Четири месеца... Но това е друга тема, тя е извън изборите.

Нещо друго ми направи впечатление, че този път в София е най-голям броят на недействителните бюлетини – от 43 – 23. Двадесет и три в затвора никога не е било. Винаги е имало недействителни бюлетини и това обикновено е следствие на ниската грамотност и на непознаване на процедурата.

Другото, което е много важно и хубаво е, че който не знае къде да гласува и как да гласува, гласовете са разпръснати. Ако гледате резултатите – има за всички партии. Може да са един, двама, но има за всички партии, което пък е една индикация, че поне по време на броенето в тези секционни избирателни комисии манипулации няма и гласовете на малките партии си стоят. Това си е тенденция от четири години насам.

За да завърша, това, което лично на мен би ми помогнало в нашата работа, е отново да отправим призив за промяна на Приложение № 5 и включване в Методическите указания поне на едно елементарно изречение. Тъй като секционните избирателни комисии явно ще продължават да си правят каквото искат, ще продължават да си отварят в 8,00 и в 9,00 ч., но ако ще продължават в арестите специално да не знаят, че едно лице може да бъде допуснато до гласуване и с тези постановления на прокуратурата, няма смисъл изобщо да отваряме секциите там. Типичният случай на наблюдение в Ареста във Враца, лицето, което не е допуснато, защото не е имало лична карта. И с постановлението на Прокуратурата, с което е задържано, и със съдебното разпореждане за установяване на самоличността, това не им е било достатъчно. Добре, обаче ако го бяха преместили същия този в затвора, където има лично досие, то съдържа снимка на лицето, там не е никакъв проблем.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Разсъжденията са много пространни и далеко действащи.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е процедурата и основанието на неравнопоставено третиране. Понеже в арестите се съставя личен картон на лицето, което не съдържа снимка, документите се изземват...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Може би и уседналостта. Кое показва, че е живяло там три месеца?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: аз съм го споменал, но в затвора ще у напишат адреса в България и това ще е достатъчно основание. А уседналостта се установява от Деловодството на затвора или на ареста.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е, но той е в ареста.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Той е вписан в избирателния списък. Избирателните списъци се попълват от Деловодството, което има всички документи, то носи отговорност дали отговарят на критерия за уседналост.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Значи при вписването е имал карта, а след това няма?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, няма карта. Разберете правилно. При вписването се установява самоличността с издадените всякакъв вид способности и документи, които са по особения Закон за изпълнение на наказанията и задържане под стража. Оттам нататък вече ...

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не му дават да гласува, защото няма лична карта.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да. Ако бяхме една много по-сериозна организация със сто човека адвокати, от деня на изборите във всеки вид избори сигурно щяхме да осъдим държавата за 500-600 хил. лв.

Така че моят призив към ЦИК е специално за това изречение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За книгата?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: За книгата и за това, че самоличността се установява по реда, предвиден в ЗИНЗС, предвид тяхно становище по предишните избори на предишната Централна избирателна комисия. Тоест аз не откривам топлата вода и не казвам нещо, което предишните техни колеги са констатирани и са го направили.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Как точно е препоръката? Че лицето, след като е вписано в избирателния списък в условията на следствен арест или затвор, дори да няма лична карта да бъде допуснато до гласуване – това ли е препоръката?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В деня на избора удостоверяването на самоличността на избирателя в места за задържане и лишаване от свобода се извършва по реда, предвиден в ЗИНЗС.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Тази препоръка не беше ли подготвена?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Тя е същата, която бяхме изпратили.

И само, за да завърша – парадоксът е адски смешен колко държавата ни е в ред. Ако аз съм навън и си изгубя личната карта, като отида в РПУ веднага ми правят служебна бележка със снимката и с данните ми, че имам някаква самоличност и съм в процес на издаване на лична карта, удостоверието по чл. 40. В МВР имат същата база данни. Когато задържат някой, те безспорно му установяват самоличността, но просто не го вадят този картон или тази хартийка, а ги препращат на ареста или на затвора и те да се оправят. Ако аз съм навън и нямам лични документи, ще отида и ще си го направя това нещо. Ако съм задържан от органите, които работят с тази система, те не могат да установят самоличността само с една бележка, с едно елементарно бъркане в компютъра. Извинявайте, ама за какво говорим?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Аз подкрепям да повторим тази препоръка, защото тя е в интерес на отделния човек.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не само в интерес на отделния човек, но ако не се направи това, ще бъдем изправени пред реалната опасност пак да ни съдят и в Страсбург, и в българските съдилища, защото сме им нарушили правата.

Влизам в специалната терминология. Променя се профилът на престъпността. Започват да влизат не само обикновените кокошкари и представители на етническите групи и малцинства, а започват да влизат и хора от организираната престъпност. Те са достатъчно умни, не са бедни, имат си адвокати. Когато си вътре, ти просто се чудиш как да защитиш собствените си права и как да се захванеш и да се заядеш в държавата. Вече имаме два такива случая, но са се споразумели. Единият е от бандата на Крокодилите, другият беше от бандата на Килърите.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И сключват споразумение?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Минават на: хайде сега, ти няма да съдиш държавата или нас, пък ние ще ти облекчим малко режима, ще ти дадем свиждане... Ето такива неща. Но в бъдеще продължим ли така да го правим, нещата ще си останат.

Съжалявам, не сме правили задълбочени социологически анализи на данните, но ако ви е интересно, ние, като сравнихме всички данни в резултатите от гласуването, интересното е, че те са против властта. Защото от 2011 г., когато на власт беше ГЕРБ, печели Калфин на президентските избори, на извънредните печели БСП и то убийствено – 610 гласа, на тези обаче печели Бареков – 226 гласа.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Гледат ли телевизия?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Гледат. Всъщност основният им източник на информация е телевизията, те нямат интернет.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: За разлика от предишните избори, където в два затвора е имало посещение на представители на

политически партии, на тези никъде не е имало интерес и не са се случвали такива предизборни мероприятия.

И за да завърша, това нещо, което ви казвам, ще случва в 26 ареста, а какво става в секциите, които са в домовете за хора с увредено психично здраве, там, ако се разтърсим, сигурно ще излезне...

ГАЛИНА АСЕНОВА: Същото се отнася и за подвижните секции. Хората не са обособени на едно място, но отношението е същото.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз говоря за друго – в Домовете за лица с нарушено психично здраве как гласуват и кой гласува, там какви резултати има? Сигурно всичко си е под контрола и под въздействието на председателя на секционната избирателна комисия.

Благодаря ви за вниманието. Ако имате въпроси – готов съм да отговоря.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Може ли още веднъж числото – за какъв контингент гласуващи става дума?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: На тези избори става въпрос за 1399 лица.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Гласували?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не, това са лица с право на глас. Общото число са 1151.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Брой на избирателите – 1151. Гласували 1071.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Много висока избирателна активност.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: 90% ми е винаги избирателната активност.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Това също ми направи впечатление.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Но това е средство за разнообразяване на режима и малко веселба.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, да се върнем на хубавия доклад на Даниел. Има изнесени добре констатации, има и препоръки. Има и приложения. Мисля, че ЦИК би следвало да е много благодарна, че бива запазена с този подреден, компетентен материал. Законът изисква от тях да правят анализ, макар че няма срок. Те трябва да го направят. Имат целия този ресор на лицата, които са или с мярка неотклонение, или с полицейско задържане за 24 часа, или са с мярка, но стоят в затвора...

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не са с 24 часа задържане. Това няма нищо общо с 24-часовото задържане. Това е само мярката за задържане „неотклонение“.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Няма ли между тях и някой за 24 часа?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: С полицейско задържане 24 часа – не. Държат ги в МВР. За да те прехвърлят в ареста трябва да имаш минимум 72 часа.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Това означава ли, че тези, които са задържани в деня на изборите в МВР за 24 часа, те не гласуват?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Те къде гласуват?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Практиката досега, аз съм говорил с МВР, те гледат този ден да не задържат. *(Оживление)* Прокурорът ми каза: Ако случайно стане някакво сбиване в петък-събота, веднага му пускам 72 часа и го пращам в ареста, не в подразделенията на МВР.

За следващите избори не знам дали ще ми стигнат силите, и с МВР ще си говорим. Но по-добре през Министерския съвет.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вие покривате само тези, които са в арестите и в затвора?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: А наблюдения към психиатрични заведения, където имат ограничение да напускат дома?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Евентуално с няколко организации, с финансиран и разработен проект. Не могат да се намерят наблюдатели за такива секции.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Интересна е за мен тази „делегация”, дето ги преместват.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това е друг практически способ.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Делегация има ли някъде законово присъствие.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: По делегация – те така си го наричат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Делегация като значение е възлагане.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Така го използват. По делегация са тези, които са изпратени в арестите, може да са от затвор, може да са от друго място, защото имат да разглеждат дело и да се извършват процесуално-следствени действия.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Вероятно в Закона за изпълнение на наказанията.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това си е техен термин.

Това, което казахте за делегацията, наистина е много интересно. На миналите избори бяха шест човека, на тези – 13.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: За преференциите е интересно.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Може да се направи извод, че това са преференции, целенасочено използвани от контингента в местата за задържане и лишаване от свобода. На мен ми прави впечатление, че във Варна има 26 преференции. А броят на дописаните са само 9. Така че някой от задържаните си е играл на тото.

Не знам дали е важно, не съм социолог, но да коментирам – ефектът 15-15 никъде не се забелязва. Там явно няма такива указания. Имаше предпочитания за всички, имаше и за Пеевски. Между другото, Делян Пеевски е събрал най-много предпочитания по нашите данни. На второ място е Бареков. Бареков си беше първи и си има и предпочитания. Как е станало – нямам идея.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Значи задържаните са интелигентни хора.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Може би и пропорционалната кампания, която са провеждали администрацията, е била добре разяснена.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: На едно място ми направи впечатление, че имаше предпочитания за Станишев, за третия в листата и една за седми номер. Стана ми интересно. Това беше в Ловеч.

Мога да направя семинар на тема „Гласуване в места за задържане” и да го разширим с „Гласуване в психиатрични секции”.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, и в места за възрастни хора.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Без да казвам, това ми дойде като идея, но аз лично заявявам, че ние като организация самостоятелно не можем да го направим, освен с партньори. Ако можем да го направим с няколко организации, евентуално с финансиране от външни донори. За този тип наблюдение доброволци не можеш да събереш. Ако искаш да направиш нещо качествено, трябва да има и много сериозно обучение за тези наблюдатели, които са там, защото трябва да бъдат обучени по специфични правила на гласуването. Включително не знам дали в избирателните секции, които са в психиатрични клиники, наблюдателят не трябва да е психолог или психиатър. Когато виждаш избирателя, да можеш да прецениш този човек в час ли е, знае ли за какво става въпрос.

Аз десет години наблюдавам моя контингент и знам как е, но за хората с увреждания няма как да преценя този избирател в съзнание ли е?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Констатираме, че това е едно пространство, един контингент от уязвими хора избиратели, върху които всъщност няма наблюдение. Десетки хиляди наблюдатели, пък там никой не наблюдава. Това можем да го отразим в препоръките – да се засилят изискванията към тези десетки хиляди наблюдатели, които изведнъж се появиха. Очакването е мониторингът да покрива всички сфери, особено тези, на избирателите в неравностойно положение.

Колеги, да се насочим към препоръките. Има интересни препоръки, които се правят в този доклад.

Аз имам въпрос към първата препоръка. Виждам, че много от тях са насочени към изпълнителната власт, към министъра на правосъдието. И първата е помещенията на арестите да се преместят в сградите на затворите.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Моите препоръки са идентични с препоръките от миналата година. Те са към Министерство на правосъдието – Главни дирекция „Изпълнение на наказанията” и към Централната избирателна комисия.

Първата препоръка е свързана с факта, че има доста неефективни арести, в които има голям брой надзиратели, а няма задържани. И те предприеха вече тази първа стъпка – закриват четири ареста в Петрич, Сандански и още две по-малки населени места.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: А с нещо компенсира ли се в затворите?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Надзирателите ще отидат да работят в затворите, а лицата се преместват в по-големите градове.

И втората ми идея е там, където има в един и същи град, като в Бургас – арест и затвор, няма смисъл от арест, в който има девет човека, а в същото време има затвор, където също има обвиняеми и подсъдими и се оказва, че в ареста в Бургас с 9-те човека в петък му дадоха номера на образуваната секция, но в неделя не я откриха, защото има девет човека. Извинявайте много, но в същото време в ареста бяха гласували 15 и дописани. Какво правим?

Това ми е първата препоръка и тя повтаря тяхна препоръка в тяхната Стратегия за развитие, което има и страничен добър, положителен ефект, с оглед защита на конституционните права.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но към първата препоръка – помещенията на арестите да се преместят в сградите на затворите. Затворите се пукат по шевовете. Къде ще пъхнат и арестите?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Девет човека или пет човека.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Добре, това са ваши препоръки.

Колеги, имате думата.

Вече поздравихме колегата Стоянов за доклада. И като констатираме високото качество и професионализъм, го насочваме при наличен ресурс, воля от страна на изпълнителната власт този мониторинг да се разпростре и върху други групи лица с неравностойно положение, за да могат да бъдат обхванати и да имаме поглед и върху тях.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Същото е положението и с подвижните избирателни секции. Там също е едно бяло поле, в което не знаем какво става и как става.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това също ще ни бъде една препоръка към ЦИК, като имаме предвид, че преди този Изборен кодекс въобще нямаше подвижни кутии.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В предишния имаше.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Но имаше един дълъг период, в който нямаше. Това също е едно пространство, което изисква и време, за да се осмислят и препоръките.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Няма много време.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, относно доклада, който току-що беше предмет на нашето внимание – разгледахме го, обсъдихме го, чухме разяснения от автора му, лично за мен беше много интересно.

Как да процедираме? Аз предлагам докладът да бъде представен в неговата цялост, разбира се, като доклад на АРОЛ, който член на нашия Обществен съвет, респективно неговия председател. Представяме на вниманието на Централната изборителна комисия първия доклад с констатации и препоръки и ще последват и други.

Връщам се към първия въпрос – на порции ли, или този доклад да чака и други доклади.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Предлагам това, което е готово, да върви, да не чака останалите. Още повече, че тук проблематиката е много специфична. В нашите доклади предполагам, че няма да има такава проблематика.

Второ, не е ли по-добре това да си бъде доклад на тяхната организация, но подкрепен от Обществения съвет с взето решение днес. Така че да не бъде от Обществения съвет, да си бъде тяхно авторство, но с наша подкрепа. Мисля, че тази формула е най-добра и като прецедент за други доклади, ако, примерно, някоя от организациите не иска да бъде от името на Обществения съвет, да си бъде от организацията с подкрепа на обществения съвет.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Като аз предлагам изрично да бъде записано, че подкрепяме препоръките, които са дадени, защото те са смислови и са важни да се обърне внимание.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Ние заставаме зад всичко, написано вътре.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Общественият съвет да се присъединим към техните препоръки. Това е мое предложение.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: С настояване от името на Обществения съвет ЦИК да го обсъди, да вземе решение и т.н.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Всъщност ние ги представяме на вниманието на ЦИК да бъдат предмет на обсъждане с оглед на функцията и задължението ЦИК да анализира обобщено провеждането на изборите. Фактически това е един принос, това е добър пример как съветът подпомага ЦИК да си свърши работата, предвидена по Кодекса.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ако искате може тези доклади да ги сложат на страницата на Обществения съвет.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще ги представим на вниманието на ЦИК да ги вземе предвид при изготвяне на анализа и докладът да бъде сложен на сайта в нашата рубрика.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Може ли един въпрос с предложение? Аз имам много активен сайт на ГИЗДИ. Ако ми дадете разрешение, Вашия доклад мога да го кача при мен.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Няма никакъв проблем.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Разменено гостуване, примерно. Което също е хубаво.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Засега искаме на сайта на ЦИК, а за другите всеки си решава.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз ще го направя в pdf формат.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Пригответи го за публикуване.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Повтаряме нашия апел към ЦИК за обръщение към организациите, които са регистрирали наблюдатели. Повтаряме го. Имаме обещанието, че ЦИК ще го свърши. Второ, че ще ни предостави и материалите, всичко, което

има с проверените от ГРАО участия по т. 30 и 31, след като се изясни, че те би трябвало да са налични. Планираната среща ще бъде във всички случаи след 20 юни.

Въпросът за оставка на избран евродепутат засега не стои.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Напротив, мисля, че е хубаво да го обсъдим. И искам веднага да изкажа личното си мнение като юрист с многогодишна практика в конституционното и държавно избирателно право.

Аз апелирам ЦИК да продължава да взема такива високи правно издържани и в съответствие с духа на закона нерешения. Защото първото нерешение на ЦИК, което не е прието, отхвърлено е поради липсата на 2/3, но за сметка на това пише „решение” де факто е правилното решение.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: То е сериозно решение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: То е това, което е.

ГАЛИНА АСЕНОВА: То е тълкувателно, става дума за прилагането на закона.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Свидетелства, че са проучени и действащите актове.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Докато второто решение, в което отказът, нежеланието да бъде обявена кандидатурата ми за избрана, се счита като елемент от фактическия състав и даване на съгласие да бъде издигнат за кандидат. В този случай не можеш да бъдеш обявен за избран, защото съгласието ти е предпоставката да бъдеш издигнат – това беше юридическа въртележка, която можете да я четете и само да се смеете.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Констатираме, че е подкрепено от всички, така ли?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Не, при нерешението беше с един глас разлика „за” и „против”. И затова не се взима.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: При следващото само Цветозар Томов беше против.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Какво е следващото?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Второто, с което приеха да не го обявяват за избран.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: За Делян Пеевски говориш, нали?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Да.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: То противоречи на първото.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Само да кажем, че първото неприето решение практически е тълкуване как да се прилага законът. Второто решение, което е вече конкретно за господин Пеевски, практически изпълнява първото решение, което не е прието.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Имаш две отделни решения по един и същи казус.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, нямам две отделни решения по един и същи казус. Имаш едно решение по принцип. Това решение не е прието. Обаче смисълът на тълкуването в това решение е, че има право. Но това решение е отхвърлено, то не е прието. А казусът на Пеевски е решен по смисъла на това решение. Нали?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не съвсем. Така, както го виждам, те са ползвали Акта за избиране на членове на Европейския съюз. Има и доста разпоредби от Правилника на Европейския съюз. Да призная, че преди това не съм се интересувала в детайли. Установих, че в Европейския парламент няма прекъсваемост. Старите депутати карат мандата до деня на първото заседание, когато е свикан новоизбрания парламент и оттогава им се броят петте години, които изтичат. И от първото заседание възниква мандатът на новоизбраните. Всичко, което става преди това, от една страна се занимават държавите членки, а те трябва да подават едни декларации, мисля, че това го има в решението, седем дена преди

първото заседание на новоизбрания Европейски парламент. Това е срокът, в който те трябва да са подали едни декларации, ако искат да се отказват. И това го има в това решение.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Има го, обаче проекта за решение е в друга посока.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Този, който е приет?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Не, този, който не е приет. Точно заради това, че не е събрало 2/3 мнозинство. Цитира тези актове, но решението е, че би могъл кандидат да се откаже, условно казано, чрез едно заявление до ЦИК. Това решение е отхвърлено, защото няма мнозинство от 2/3.

На другия ден, когато вече се разглежда казусът на господин Пеевски, комисията пък събира мнозинство точно по реда на този проект на решение, който се предлага предишния ден. Това е липса на консистентност в нейната практика, меко казано. И според мен неправилно решение, защото Пеевски трябваше пред парламента да подаде тази своя оставка, която изисква техния правилник – 7 дни преди свикването на новото заседание.

И тогава, когато ние тук предложихме съвсем ад хак ЦИК да не се съобразява с неговото волеизявление, а той да защитава правото си пред ВАС и т.н., това естествено не се е взело предвид.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Хубаво беше да има представител на ЦИК на нашето заседание.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Освен това, ако протоколите на ЦИК се публикуваха, можехме да прочетем как се развиват дебатите. Защото това е казус с голямо значение. Включително и кой как е гласувал и какво е говорил, защото част от членовете на ЦИК сменят своята позиция за 24 часа.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да поискаме тази стенограма.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Двете стенограми ни трябва.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да. Да ни ги предоставят. Това са стенограмите от 29 и от 30 май.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Това е някакво противопоставяне... Определено нашата организация също мислим по въпроса дали ще продължаваме да идваме тук. Крайно неефективно е. И това го казвам като някакъв предупредителен знак. Много харесваме формата и всички вас, но просто няма никакъв смисъл.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ситуацията е доста динамична, с някои изненади, но във всички случаи този повод с тази оставка и друга, която витае във въздуха, поставят въпроса, ние затова сме го включили в нашия дневен ред. Това ни насърчава конкретно за европейските избори да потърсим информация, да прочетем действащи актове на Европейския парламент. Странно, че в медиите нямаше никакво обсъждане на това от кой момент стават депутати, съгласно техните правила, значението на оставката. В този акт за избиране аз установих три основания, при наличие на които се прекратява мандатът. Прави се разлика между оставка и отхвърляне на мандат.

И си заслужава, ако ЦИК имаше едно научно звено, да отиде да се порови, като участваме в избори за Европейски парламент, да сме наясно и със статута на депутатите. Освен че липсваше обучение, липсваха и елементарни разяснения по предмета на тези избори.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: А как се прекратява мандат, който не е започнал?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Имате предвид неположена клетва?

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Мандатът му не е започнал, защото все още е старият парламент.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Те са само нотифицирани евродепутати.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Значи не става дума за прекратяване на мандат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Евродепутати, чието избиране вече е нотифицирано, ЦИК е съобщила имената – 17 имена.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Нотификацията началото на мандата ли е?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Значи няма прекратяване на мандат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Не.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Затова има изваждане.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Затова седем дни преди първото заседание се подава писмена декларация, че няма да полага клетва. А също така дават същата декларация за несъвместимост, че не заемат служба, която е несъвместима с качеството на евродепутат. Има една изрична разпоредба – чл. 5 от този Акт, мисля, че тя цитират в това тълкувателно решение. Този чл. 5 гласи, че петгодишният мандат започва от първото заседание на новоизбрания парламент. Пък след това има и текст на чл. 7 – несъвместимост с депутата от национален парламент.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Наличието на две непоследователни решения в един и същи ден по един и същи казус, за мен говори, първо, за липса на достатъчна професионална квалификация. И Второ, обслужване на партийни интереси. Това искам да го заявя.

За мен тази ЦИК, първо е професионално некомпетентна, и второ, е Централната изборителна комисия, която в най-голяма степен обслужва интересите на политическите партии, които са ги издигнали. В каквото искат да се кълнат, каквото искат да правят.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: И в този смисъл, ако няма промяна на политиката на ЦИК настоящите парламентарни избори ще бъдат доста тежки от гледна точка на доверието. Тези политически противопоставяния вътре ако се пренесат, както разбирам, че така

или иначе вече са се пренесли, ще бъде много, много неприятно. И пак апелирам – ЦИК трябва да направи възможното за парламентарните избори протоколите от заседанията да излизат поне в тридневен срок, за да могат тези, които са заинтересовани, да се запознаят с позициите, ерго медиите, обществото и всеки, защото това повишава доверието. Това, че се излъчва онлайн или го има в архив – да, но е крайно неефективно. И най-вече се нарушава принципа за това, че гласуването е поименно. Това, че гласуването е поименно, не може да се проследи през видеозапис. То може да се проследи само през стенографския протокол. Това е промяната в Изборния кодекс, промяна в правилата с оглед публичност. Откакто ЦИК съществува гласуването не се е отчитало поименно, отчиташе се мнозинство. Сега е записано, че това е така.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: И се вписва в протокола.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Поименното гласуване е доста различно от общото.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Те го спазват, има го в протоколите.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да, има ги в самата стенограма, но стенограмите ги няма. Аз затова казвам, че се играе малко против правилата, като стенограмите не се публикуват. Ясно е, че стенограми има.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, моето впечатление или поне това, което чух от някои колеги, които са работили по Кодекса, е, че това знание, за което Даниел говори – за професионализъм и квалификация, това знание относно актовете на Европейския парламент, в това число и Правилника на Европейския парламент, този акт за избиране в крачка са били четени и проучвани.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Аз имам предвид цялостните дейности на ЦИК.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Добре, какво е Вашето мнение по този казус?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Казусът трябва да се съобразява с правото на Европейския парламент, но преди това си имаме нашия Кодекс, по който ЦИК действа и го прилага.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да, но там такава хипотеза няма.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Доколкото ми е известно, това не се е случвало досега за Европейски парламент.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Кунева беше еврокомисар към онзи момент. Но нея я обявиха за избрана, четох го в медиите, тя е подала пред парламента.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да, а тук сме в ситуация, че ЦИК използва тази фигура на съгласието, което описва. Затова има Върховен административен съд.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Няма кой да обжалва решението на ЦИК. Аз обследвах този въпрос. Няма заинтересовани лица. Кой е засегнат? Само Делян Пеевски е засегнат.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не е така. Всяка една организация с обществена полза, може да го обжалва.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Няма да те допусне съда, защото засяга неговия интерес.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Това вече мина и замина, но като член на Обществения съвет имаш правен интерес да обжалваш. И като наблюдател също.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Щеше да е интересно дали съдът ще признае твоята заинтересованост, след като се засяга конкретно избора на определен депутат, без значение кой е той.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Ти имаш интерес от спазване на върховенството на закона.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: По-интересно би било ако аз съм избирател на тази политическа сила и искам съдът да се произнесе в

обратната посока. Обикновен гражданин не знам дали би бил допуснат.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това също е повод да се допълни Изборния кодекс, за да не се допускат такива ситуации.

Колеги, проблемът е, че сроковете така се сгъстяват, че не само ние, а видно и ЦИК едва ли ще е в състояние да направи разумен анализ и фигурата на съгласието да се елиминира. Тоест да се изчисти и да е ясно, че в България, съгласно решението на Конституционния съд, един депутат е избран от изборния ден.

По отношение на народни представители от Народното събрание – там практиката е стабилна. Като е избран, след това трябва да бъде освободен или от Народното събрание с гласуване, или с решение на Конституционния съд – има две такива дела за констатиране на несъвместимост и го освобождават като депутат. Но при европейските избори я няма тази фигура на това, че освобождаването трябва да е изрично освобождаване от Европейския парламент. В този период, в който ЦИК решава, да не се допускат подобни ситуации, в които да използваме фигурата на оттегленото съгласие, след като си избран.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Има ли организации, които наблюдават изборите от 90-те години? От 2009 г., когато говорихме за практиката на Централната избирателна комисия с решенията си да допълва празнотите в закона и да издава тълкувателни решения, което не е правилно – тя продължава всичко това и до днес.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Житейските ситуации в крайна сметка са по-богати отколкото всеки закон. Така че аз не виждам в това нещо лошо, стига да има предели, зад които не бива да се отива.

В 1990 г. Законът за Великото Народно събрание, който все още е действащ, е едно законче, в което има общи положения, детайли въобще няма. Аз смятам, че имах редкия професионален

шанс да бъде член на тази първа комисия. Професор Живко Сталев беше председател, още първия ден той хвана закона и започна текст по текст ЦИК да добавя решения, за да може да се прилагат съответните текстове, но стриктно, според буквата на закона.

Колега Стоянов, знаете, че като се прилага един закона, има винаги елемент на тълкуване, тоест на преценка на фактичката ситуация, която се подвежда под действието на правилната норма. И как ще се срещнат? Винаги възниква тълкуване на правната норма, която да обхване фактичката ситуация. Някои факти влизат повече, други по-малко.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не трябва да се тълкува разширително, според това как е угодно. Защото не можах да тълкуват разширително термина социологически агенции на основа на предложението на Мишо Мирчев, казаха: „Не, в закона пише друго”. Преценката е много важна.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Така е, но всички решения подлежат на обжалване пред ВАС.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В момента преливаме от пусто в празно. Вече е минало.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Към 23 юни може да възникне не същия въпрос, но отново да се съживи въпросът за някои вече нотифицирани, избрани европейски депутати.

Интересното е, че по този Акт всички системи са пропорционални.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Затова във Великобритания резултатите са такива. Практически там винаги наказани са управляващите, защото двете системи са различни. Те имат уестмистърска система и едномандатни райони. А когато ходят на евроизбори имат пропорционална система. И практически тогава онези, които не могат да пробият в другата система, взимат мнозинство, защото участват на пропорционален принцип.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това е много интересно.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Казвам това в контекста, че в изборите за европарламент винаги се гласува пропорционално, без значение каква е системата на съответната страна.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това променя нещата.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Както и Мари Люпен във Франция. Във Франция системата е същата.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И двете страни казват: вижте от Европейските избори, ако е пропорционално кой ще спечели. Това не се казва официално, но се промъква като подтекст, като аргументи в полза на мажоритарните, които са много непредставителни.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Лошите печелят, когато има пропорционален вот – така ли да разбирам? (*Оживление*)

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: При тях се получава, тъй като те са бивши колонии и имат доста пъстро население, емиграция и т.н.

Колеги, тази тема стои отворена. Първо, защото би могла да бъде активирана към 23-и, когато ще дойде денят за откази. От друга страна, ние ще искаме стенограмите от 29 и 30 май, когато са произнесени тези решения, да можем и от чисто професионално любопитство да се запознаем кой какво е казал, какво са мислили, какво ги е водило, за да натрупаме повече информация, която и за нас е потребна.

И аз предлагам, можем да разменим и малко мнения за предпочитанията. За наблюдателите вече направихме една добра стъпка, която ще повторим, за да бъде осъществена. Тоест, като им се изпрати тази покана, вече ще се следи кой връща доклад. И който не връща доклад – това може да се използва и да се постави като едно формално изискване. Ако една такава организация не е представила доклад на тези избори, а иска да има наблюдатели на

следващите, това да е една преграда, която може да се прескочи, но все пак да е известна спирачка и ангажимент със сериозно отношение.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Най-малкото е демонстрация за някакво по-сериозно отношение, а не само за регистриране на наблюдатели.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да кажем ли нещо за преференциите?

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да. Преференциите са много интересни и има възможност да се доразвият.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Както знаете 26% от действителните гласове са с преференции. Така е по официалните данни на Централната избирателна комисия. Ние правим в нашата организация всякакъв вид разрези. Можете да ги видите засега на страницата ни във Фейсбук, още не са част от доклада, защото искахме да изследваме доколкото е възможно през числата различни ефекти от поведението на избирателите.

Първо, установи се, че преференции са употребявани от всички партии и от всички листи. Имаме класация на тези, които най-много употребяват и на тези, които най-малко са употребявали, можете да ги видите. Например ДПС е такава партия с 11%. Направили сме скала на интереса на различните избиратели за възможността да използват преференции, в такъв смисъл го казвам. Разбира се, най-високо е реформаторския блок, те са първенците като процент на използване на преференции.

За феномена 15-15. Искахме да го изследваме при всички партии и коалиции, които са с номер от 1 до 17, за да се види колко от гласувалите са в същата хипотеза. Имаме и такава графика.

Действително всички, които са от 1 до 17, поради това, че знаете, че има пропуснати номера, са 12 формации без

независимите, за които не може да се употреби условно казано преференция. Там също резултатът е различен.

В абсолютни числа 588 хил. избиратели са употребили преференция. От тях 62 хил. и нещо са тези, които са употребили преференция от рода на феномена 15-15.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Повторили са същото число и в кръгчето.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да. От тези 62 хил., говоря с цели числа, 34 хил. са за Коалиция за България, което породило смяната на водачеството с № 15.

Нашият основен извод е, че е имало по-висок интерес от употребата на преференции, отколкото предполагаше информационната кампания, тъй като никой не измери колко са запознати с тези правила, за да ги прилагат. Според мен преференцията направи пробив на тези избори. А покрай такива истории като феномена 15-15 мисля, че това е най-голямата ѝ реклама. Ако някой не е знаел, че такова нещо има и то може да постигне такъв ефект, предполагам, че много повече хора са научили. Някои мои приятели, които се занимават с реклама казват: Никой не е в състояние да го измисли като сюжет. В този смисъл това е положително за хората да научат за ефекта и възможността да гласуват по този начин.

И другото, което мога да кажа – преференциите са разпиляни по най-разнообразен начин, трудно се проследява някаква особена логика, но има за всички кандидати. Като ги видите като резултат, почти няма кандидати от листите, за които да няма преференции.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: Има. Около 4% от листите са с преференции, другите са без. Ние също правихме двете изследвания.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Казах „почти”. Има кандидати, които са много известни публично, други, които просто не са известни, въпреки това има някакви преференции.

Това, което искам обаче да разбия като мит, ние искахме през преференцията да видим дали широко разпространената версия за това, че преференцията може да се използва като пин код, който да бележи някакъв вот – смятам, че изобщо не се потвърждава такава хипотеза при тези резултати.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: В смисъл?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да гласуваш по някакъв начин, за да може някой, който брой гласовете – търговец или брокер...

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: На мен ми е ясно. Въпросът ми е как не се потвърждава?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Като видиш данните няма такъв алгоритъм, който да може да проработи.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Има ли повече от две преференции?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Това се отчита за самата партия. Но нашите наблюдатели, хората, които ние сме предупредили, защото те могат да видят само и единствено този момент, когато се отчита резултата, имало ли е такива кодове, поне нашите наблюдатели таква нещо не докладват.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Е, къде отива купеният вот тогава?

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Това, което се вижда при коалициите, включително при Реформаторския блок и при коалицията на Барекков, конкуренцията между водачите е изключително силна. Между първия и втория в листата на „България без цензура” е страхотна конкуренция. Те се различават с няколко хиляди гласа. Тоест, там е имало истинско състезание, реално.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Нямахме това усещане.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: И бяхме на път Джамбазки да надмине Барекков. Тоест, те са минали 5% отдавна, но се състезават за мястото.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: И да добавим кандидата, който е с номера на бюлетината.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Евентуалната грешка.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: От наблюдението на място и от разговорите с някои наблюдатели, всъщност големият брой кредитирани наблюдатели, свързани с кандидати, е функция и на това, че конкуренцията довежда със себе си хора, които със сигурност да подкрепят. С ББЦ стана така – тези две организации, като „Патриот-бг” и „Младежи за балканите”, които са около ВМРО, и другите „България без цензура” и „План-бг”, които са на Бареков, тяхното поведение абсолютно отчетливо беше кой за кого играе. Като ги попиташ: Ти откъде си наблюдател, той казва: „От ВМРО”, а ти откъде си наблюдател – „От ББЦ”.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Това не ви ли навежда към следните разсъждения. Всички сме за преференциите, тоест доказва се, че е нещо много живо и създава тръпка в тези подредени листи да ги разгледаме и всеки кандидат вече придобива някакво значение и може да бъде изместен.

Но това, което сега коментираме, създава за избирателя интересна възможност, но дали не стимулира вътре в една партия и особено в коалиция още в предизборния период към едно вътрешно състезание и избирателят, който гласува за листата, е вече доста раздвоен, защото получава сигнали отвсякъде за втория, за петия, за десетия.

И второто – не даваме преференции със съзнанието, че ми харесва листата.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Да, обаче сега това беше заблуда у избирателите или кампанията не течеше по правилен начин. Те останаха с впечатление, включително и мои приятели, че ако не употребяват преференция все едно остава подредбата в листата. А те трябва да подкрепят първия задължително, за да се запази.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Преди да е започнала кампанията законопроектът, който измени Кодекса, имаше в него за

кръгчетата и вторият пункт, който депутатите предлагаша, беше точно това – който не слага преференция да се смята за първия. Да, но това не мина.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Те го приеха за парламентарните избори.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: И това заблуди хората.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: За парламентарните и местните избори правилото е 7% от всички гласували, който не е употребил преференция, брой се за първи. Тоест, преподредването на листата фактически започва от второ място нататък.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Което пак става интересно.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Така е и за местните избори.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Връщам се към предишното разсъждение. Не се ли залага по този начин едно предварително разстройство към избирателя. Той гласува за листата, обаче получава въздействие от различни страни да слага знаци за първи, за втори, за десети? И тази коалиция, ако спечели три места, десет места в парламентарни избори, тя нали ще управлява – тоест не се ли залага предварително раздор в тези, които трябва след това да се обединят и да управляват държавата. Мисля, че го има и този момент.

ИВАЙЛО ЦОНЕВ: Това е смисълът на преференцията – не само дава възможност да се гласува за конкретни лица, но и насърчава вътрешнопартийната конкуренция. Това е много добре и за самите партии в дългосрочен план.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Главната цел на една изборна система не е да направи снимка на обществото, а да формира правителство, което да управлява държавата. Това е смисълът, а не да се снимаме кой какво мисли и как гласува.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Госпожо Друмева, тези неща, които казвате, са факт и те се знаят още от първия път, когато беше

приложена. Примерно, това са основните опасения вътре в БСП. Защото едната братовчедска група се увълчва срещу другата братовчедска група, контрирани са от третата братовчедска група и вътре всъщност се създава много нездравословна среда. И това ще е ситуация на всички остаряващи партии и на всички коалиции.

Това текущо е негатив, но дългосрочно би трябвало да е позитив, за да може и коалициите, и старите партии да се научат на нещо много елементарно, че когато изреждат личности, трябва да бъдат консенсусни личности, а не личности, които пораждаат конфликтност. Да издигат личности, които могат с двата, трите, петте лагера да играят достатъчно добре едновременно.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Може би и партиите ще се научат да правят предварителни избори и някакъв начин за подбор.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Съвсем друг механизъм на подбор, който да се съобразява с масова психика и масови нагласи. В момента няма такова съобразяване.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: При мен „Българската левица” взема 25 гласа и между другото ги взема на всеки вид избори.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Защото е на първо място.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Не само защото е на първо място.

Мога да ви кажа, че коалиция „Често, свобода и достойнство” има гласове.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Знаете ли кой има най-ниския резултат? Не е независим кандидат. Най-ниският резултат с 600 и няколко гласа, казвам го по памет, има тази коалиция, която носеше името на партия, на която се отказа регистрация.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Коалиция „Националистически партии на България”.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Те са крайни националисти, с фашистки уклон. Тоест, такива неща на българина трудно му се продават.

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Никаква радикална формация не успя на тези избори – и вляво, и вдясно.

АНТОАНЕТА ЦОНЕВА: Те водиха една крайно агресивна кампания.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Колеги, мисля, че беше ползотворно да разменим мисли и идеи. Ще представим доклада на Даниел Стоянов, както се разбрахме, че Общественият съвет подкрепя този доклад, като го идентифицираме, че е продукт на АРОЛ, и препоръките в него. И ЦИК да постави доклада в сайта, в рубриката на Обществения съвет.

Току-що доц. Златарева, която сега изпълнява функциите на председател, ми каза, че са изготвени писмата до всички организации, които са регистрирали наблюдатели и трябва да ги подпиша.

ЙОРДАНКА БАЧЕВА: За да има юридическа стойност, трябва да има изходящ номер и да са подписани от нея и от Вас.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Да бъде от името на ЦИК и от наше име.

Кога да проведем следващото заседание?

БОЖИДАР ВАСИЛЕВ: Всеки вторник.

ДАНИЕЛ СТОЯНОВ: Предлагам без дневен ред да го насрочим за 17-и.

Весела беше изпратила много хубав дневен ред за срещата ни в ЦИК. Да му обърнем внимание.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Мисля, че всички сме му обърнали внимание, но това са въпроси, по които можем да говорим с ЦИК.

Предлагам на следващото заседание да си набележим въпросите за съвместното заседание с ЦИК, които са по-скоро и от организационен характер – да имаме административно лице, защото младият човек, който беше с нас, вече не е на работа. Тоест, да има

към кого да се обръщаме, да се свързваме по технически и други въпроси.

Очакваме информацията по т. 30 и 31, след като я имат.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Разбрах, че те събират и отчетите от РИК-овете в момента. Смятате ли, че има смисъл да поискаме информацията от постъпилите там жалби и сигнали? Защото този проблем с факта, че не ги регистрират адекватно, демотивира в голяма степен нашите наблюдатели?

МИХАИЛ МИРЧЕВ: Има регистър на жалбите и сигналите.

ГАЛИНА АСЕНОВА: Това би следвало да се види в докладите на ЦИК. Предполагам, че те имат задължителност да посочват какви сигнали и жалби са постъпили.

ПРЕДС. ЕМИЛИЯ ДРУМЕВА: Ще го поискаме. Аз искам да го впишем като препоръка за създаване на изборна администрация в областните администрации. Защото РИК-овете искат и си отиват, но като има една постоянна администрация, най-малкото ЦИК може да иска от тях информация.

Колеги, следващото заседание ще бъде на 17 юни 2014 г. от 14,00 часа.

Закривам заседанието.

(Закрито в 16,20 часа)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Емилия Друмева

Стенограф:

Н. Иванова